

Strategisk miljøvurdering

- Miljøvurdering af ændring af
Landdistriktsprogrammet 2014-22.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	4
2. Ikke-teknisk resumé.....	4
2.1 Ændring af Landdistriktsprogram	4
2.2 Vurdering af miljøpåvirkninger.....	4
2.2.1 Biologisk mangfoldighed	4
2.2.2 Vand.....	4
2.2.3 Jord	5
2.2.4 Klimatiske faktorer	5
2.2.5 Materielle goder	5
2.2.6 Kumulative påvirkninger.....	5
2.3 Afværgeforanstaltninger og overvågning.....	5
3. Landdistriktssprogrammet 2014-2022	5
3.1 Baggrund.....	5
3.2 Alternativ	6
3.3 Andre strategier og planer	7
4. Lovgrundlag og proces for miljøvurdering	7
4.1 Høring af berørte myndigheder.....	7
4.2 Miljøfaktorer og vurderingskriterier.....	9
4.3 Data, metode og detaljeringsgrad.....	9
5. Miljøstatus	10
5.1 Biologisk mangfoldighed	10
5.2 Vand.....	11
5.3 Jord	12
5.4 Klimatiske faktorer	12
5.5 Materielle goder	13
6. Gennemgang af ændringen permanent ekstensivering.....	13
6.1 Permanent ekstensivering.....	13
7. Miljøvurdering	14
7.1 Biologisk mangfoldighed	14
7.2 Vand.....	14
7.3 Jord	14
7.4 Klimatiske faktorer	15
7.5 Materielle goder	15

7.6 Kumulative påvirkninger	15
7.7 Afbødende foranstaltninger	16
7.8 Overvågning.....	16
8 Miljømålsætninger	16
8.1 Biologisk mangfoldighed	16
8.2 Vand.....	17
8.3 Klimatologiske faktorer	18

1. Indledning

Der skal etableres en ny ordning for permanent ekstensivering under Landdistriktsprogrammet 2014-22. Programmet skal som konsekvens heraf miljøvurderes jf. miljøvurderingslovens §8, idet programmet udarbejdes indenfor temaerne landbrug og skovbrug og via dets støtteordninger fastlægger rammer for projekter omfattet af samme lovs bilag 1 og 2. Miljøvurderingsloven sonderer ikke mellem hele programmer og ændringer. Ændringer af planer og programmer er derfor jf. lovens §2, stk. 2 også omfattet af loven.

Landbrugsstyrelsen har vurderet, at programændringen er af et omfang, der gør det nødvendigt at gennemføre en miljøvurdering, idet den nye ordning ikke er omfattet af den tidligere miljøvurdering af programmet, og idet det ikke kan afvises, at tilretningerne influerer landdistriktsprogrammets samlede påvirkning væsentligt. Landdistriktsprogrammet blev senest miljøvurderet i 2021. Da der er tale om ændringer i en eksisterende plan, er det alene ændringerne, der skal miljøvurderes, og der er således ikke foretaget en miljøvurdering af programmets samlede indhold.

Forud for miljøvurderingen er der udarbejdet en afgrænsningsrapport i medfør af miljøvurderingslovens §11 med henblik på at afgrænse rapportens omfang og detaljeringsgrad. Afgrænsningen er foretaget dels i intern proces og dels gennem høring af berørte myndigheder.

2. Ikke-teknisk resumé

Der er i henhold til miljøvurderingslovens bestemmelser gennemført en miljøvurdering af ændring af landdistriktsprogrammet 2014-2022. Det følgende udgør en kort sammenfatning af miljørapportens vurderinger.

2.1 Ændring af Landdistriktsprogram

Landdistriktsprogrammet 2014-2022 skal opdateres med en ny ordning for permanent ekstensivering, der vil sikre en varig udtagning af landbrugsarealer.

2.2 Vurdering af miljøpåvirkninger

Miljøvurderingen skal omfatte den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet. Den er afgrænset til at omhandle miljøfaktorerne biologisk mangfoldighed, vand, klimatiske faktorer, jord, materielle goder og kumulative påvirkninger.

2.2.1 Biologisk mangfoldighed

Ordningen understøtter, at landbrugsområder udtages permanent af drift. Dette vil have en påvirkning på den biologiske mangfoldighed i de berørte områder, idet der derved skabes rammer for at fauna og flora kan både etablere og brede sig.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til skabelse af bedre betingelser for biologisk mangfoldighed.

2.2.2 Vand

Med programændringen øges midler til ekstensiverende aktiviteter gennem en varig udtagning af landbrugsarealer. Udtagning og ekstensivering af jorde med tilhørende forbud mod gødskning og sprøjtning vil reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til forbedring af vandkvaliteten.

2.2.3 Jord

Ændringen til landdistriktsprogrammet vurderes at kunne påvirke miljøfaktoren jordbund og jordarealer positivt gennem forbedret jordstruktur og øget kulstoflagring samt lavere indhold af næringsstoffer.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til forbedring af jordbund og jordarealer.

2.2.4 Klimatiske faktorer

Permanent ekstensivering vil have en effekt i form af reduceret lattergas- og CO₂-emission.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til mindsket klimaaftryk i form af øget kulstoflagring og mindsket drivhusgasudslip.

2.2.5 Materielle goder

Permanent ekstensivering af landbrugsområder vil påvirke de materielle goder i form af en indskrænket mulighed for at anvende lokaliteten til landbrugsdrift, landbrugsproduktion og råstofindvinding. Ændringen vil omvendt bidrage til skabelse af andre materielle goder såsom herlighedsværdi, mulighed for rekreativ udfoldelse og grundvandsbeskyttelse.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til en øget skabelse af materielle goder såsom herlighedsværdi, mulighed for rekreativ udfoldelse og grundvandsbeskyttelse - dog vil muligheden for materiale goder i form af landbrugsproduktion blive indskrænket.

2.2.6 Kumulative påvirkninger

Programændringen vil agere sammen med både tidligere og eksisterende programmer og planer som en samlet prioritering af produktion og miljøbeskyttelse. Herudover er det muligt, at den nye ordning kan agere kumulativt sammen med andre projekter på lokalt plan. De kumulative påvirkninger vil dog afhænge af den geografiske udmøntning af ændringen, hvilket vanskeliggør en mere konkret vurdering af den kumulative påvirkning.

2.3 Afværgeforanstaltninger og overvågning

Programændringen vurderes ikke at lede til en væsentlig negativ indvirkning på miljøet. Det vurderes derfor, at vedtagelse af ændringen ikke nødvendiggør særskilte afværgeforanstaltninger.

3. Landdistriktssprogrammet 2014-2022

3.1 Baggrund

Det danske landdistriktsprogram er en udmøntning af midlerne fra den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne, der er en del af EU's fælles landbrugspolitik. Landdistriktsprogrammet realiseres ved finansiering fra EU og den danske stat. Landdistriktsprogrammet føres ud i livet gennem en række tilskudsordninger. Tilskudsordningerne kan søges af landbrugere, virksomheder samt andre med initiativer, der bidrager til programmets formål.

Landdistriktsprogrammet er forløberen til den nuværende CAP-plan, hvor begge søjler i den fælles europæiske landbrugspolitik, dels den direkte støtte, dels støtten til udviklingen af landdistrikterne, er blevet samlet. Landdistriktsprogrammet dækker perioden 2014-2022. Dog kan der frem til udgangen af 2025 fortsat udbetales støtte under programmet.

Programmet har en tværgående målsætning om at styrke innovation, miljø samt imødegåelse af og tilpasning til klimaforandringer. I programmet adresseres disse målsætninger gennem såkaldte foranstaltninger med tilskudsordninger for aktiviteter. Nedenfor i tabel 1 ses et overblik over de såkaldte

"fokusområder" indenfor landdistriktsforordningens overordnede prioriteter, som det forudgående Landdistriktsprogram understøtter gennem ordninger.

Tabel 1

Fokusområder med tilskudsordninger	
1. Fremme vidensoverførsel og innovation inden for landbrug, skovbrug og landdistrikter	
	1A) Fremme innovation og vidensbasen i landdistrikterne
	1B) Styrke forbindelserne mellem landbrug, fødevareproduktion og skovbrug samt forskning og innovation.
	1C) Fremme af livslang læring og erhvervsuddannelse inden for landbrug og skovbrug
2. Styrke konkurrenceevnen for alle typer landbrug og forøge bedrifternes levedygtighed	
	2A) Lette omstruktureringen af bedrifter, navnlig bedrifter med en lav grad af markedsdeltagelse, markedsorienterede bedrifter i bestemte sektorer og bedrifter med behov for diversificering af landbruget.
3. Bedre tilrettelæggelse af fødevarekæden, herunder forarbejdning og markedsføring af landbrugsprodukter, dyrevelfærd og risikoforvaltning	
	Ingen tilskudsordninger
4. Genoprette, bevare og forbedre økosystemer i tilknytning til landbruget og skovbruget	
	4A) Genoprette, bevare og forbedre biodiversiteten, bl.a. i Natura 2000-områder, inden for landbrug af høj naturværdi og af de europæiske landskaber
	4B) Forbedre vand- og arealforvaltningen, som bidrager til at opfylde vandrammedirektivets mål
	4C) Forbedre forvaltningen af jordbunden, erosion, gødningsstoffer og pesticider.
5. Fremme ressourceeffektivitet og støtte overgangen til en klimaresistent lavemissionsøkonomi i landbrugs-, fødevare- og skovbrugssektoren	
	5B) Forbedre effektiviteten i energiforbruget i landbruget og inden for forarbejdning af fødevarer.
	5C) Lettere levering og brug af vedvarende energikilder, biprodukter, affald, restprodukter og andre non-food-råmaterialer til bioøkonomi.
	5D) Reducere udledningen af drivhusgasser og ammoniak fra landbruget og forbedre luftkvaliteten
	5E) Fremme af kulstofbevaring og -binding i landbrug og skovbrug
6. Fremme social integration, fattigdomsbekæmpelse og økonomisk udvikling i landdistrikterne.	
	6B) Fremme lokaludvikling i landdistrikterne

Den nye ordning for permanent ekstensivering forventes at bidrage til følgende fokusområder: 4A, 4B, 4C, 5D og 5E.

3.2 Alternativ

Miljørapporten afgrænses til at omhandle etablering af den nye ordning for permanent ekstensivering.

Baseline for miljøvurderingen udgøres af 0-alternativet, der i denne sammenhæng defineres som en videreførelse af de nuværende tilskudsordninger og finansieringsplan under Landdistriktsprogrammet 2014-2022. Ændringen vurderes således i forhold til det eksisterende program.

Der vil i miljørapporten ikke blive belyst andre alternativer end 0-alternativet.

3.3 Andre strategier og planer

I forbindelse med miljørapportens afgrænsning blev der udarbejdet følgende overblik over strategier og handleplaner med miljømålsætninger, hvis opfyldelse kan påvirkes af ændringen til Landdistriktsprogrammet 2014-22.

- European Green Deal
- EU's biodiversitetsstrategi
- Fuglebeskyttelsesdirektivet
- Habitatdirektivet
- Klimaloven
- Miljømålsloven
- Nitratdirektivet
- Vandområdeplaner
- Vandrammedirektivet
- Byrdefordelingsaftalen
- LULUCF-forordningen

4. Lovgrundlag og proces for miljøvurdering

Forslag til ændring af Landdistriktsprogram 2014-2022 er omfattet af krav om miljøvurdering, jf. § 8, stk. 1 i Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

4.1 Høring af berørte myndigheder

Der blev sendt en afgrænsningsrapport i høring hos berørte myndigheder i perioden fra d. 29. februar 2024 til d. 15. marts om bemærkninger til omfanget og indholdet af miljørapporten for ændringen af landdistriktsprogrammet 2014-22. De hørte myndigheder var:

- Alle kommuner og regioner
- Miljøstyrelsen
- Naturstyrelsen
- Miljøministeriet
- Plan-og Landdistriktsstyrelsen
- By-, -Land- og Kirkeministeriet
- Fødevarestyrelsen
- Landbrugsstyrelsens Arealtilskud
- Landbrugsstyrelsens Jordbrugskontrol
- Landbrugsstyrelsens Projekttilskud
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
- Energistyrelsen
- Klima-, energi og Forsyningsministeriet
- Erhvervsstyrelsen
- Erhvervsministeriet

Høringen gav mulighed for at stille forslag om hvilke miljøforhold, der burde belyses og vurderes i miljøvurderingen. Der indkom følgende bemærkninger:

- Region Midtjylland stiller spørgsmål ved, om miljøfaktoren Befolkning og menneskers sundhed ikke burde vurderes, idet Regionen mener, at de nye arealer med permanent ekstensivering giver mulighed for øget adgang for lokalbefolkningen til det åbne land og naturområder. Undersøgelser viser, at ophold, restitution og rekreative aktiviteter i naturen kan have en både forebyggende og helbredende sundhedseffekt. Der kan i disse tilfælde opnås en positiv miljøeffekt for befolkningen ift. menneskers sundhed.
- Håndtering: Adgangen til rekreative områder er et væsentligt forhold i miljøvurderingen. Forholdet knytter sig primært til ændring i arealanvendelse og tilgængelighed til og muligheden for at udnytte natur- og menneskeskabte goder og ressourcer. Derfor behandles forholdet under miljøfaktoren materielle goder.
- Region Midtjylland samt Bornholms Regionskommune stiller spørgsmål ved, at miljøeffekter ift. grundvand/drikkevand ikke nævnes under miljøfaktorer vand. De mener, at ordningen permanent ekstensivering vil have en potentiel og ikke uvæsentlig positiv effekt ift. grundvand/drikkevand, og at det bør fremgå af rammesætningen for denne miljøfaktor.
- Håndtering: Den nye ordning for permanent ekstensivering forventes at bidrage til en reduceret udvaskning af næringsstoffer og pesticider til grundvandet, og grundvand inddrages derfor under miljøfaktoren for vand (og til dels materielle goder).
- Region Midtjylland spørger til den nye ordnings betydning for tilgængeligheden af de arealer, som bliver omfattet af ordningen. Et bekymringspunkt kunne være, at enkeltstående arealer, der er udtaget under ordningen, vil kunne blokere for senere udnyttelse af et værdifuldt råstofområde. Regionen opfordrer til, at det præciseres under ordningen, at udtagne arealer stadig står til rådighed for nødvendig og hensigtsmæssig råstofindvinding. Yderligere opfordrer regionen til, at det skal overvejes, om ændringen kunne have implikationer ift. miljøfaktoren Ressourceeffektivitet.
- Håndtering: Ændringen kan potentielt påvirke adgang til råstofområder. Dette adresseres dog under miljøfaktoren materielle goder, idet at denne miljøfaktor omfatter råstofområder med ressourcer såsom sand, grus, kalk og ler samt energiområder til vind- og solenergi. Opfordringen til, at det under ordningen præciseres, at arealer skal stå til rådighed for råstofindvinding, knytter sig til selve udformningen af den nye ordning for permanent ekstensivering og håndteres derfor ikke i regi af miljøvurderingen.
- Bornholms Regionskommune er kommet med bemærkninger vedr. dræn og spildevand. Kommunen mener, at det er vigtigt at have fokus på konsekvenser ved nedlæggelse af dræn, og gør opmærksom på, at den nye ordning - der vil sikre en varig udtagning af landbrugsarealer - kan få betydning for muligheden for at aflede spildevand og mener at dette har potentiale til at kunne påvirke miljøet.

Struer kommune er også kommet med bemærkning vedr. dræn og mener, at udtagning af landbrugsjord potentielt kan føre til mislighold af dræn i området, hvis lodsejeren ikke længere har incitament til at vedligeholde dem i samme stand som tidligere. Kommunen mener, at dette som

udgangspunkt er positivt naturmæssigt, men at det kan føre til afvandingsproblemer opstrøms det ekstensiverede areal.

- Håndtering: Ændringens potentielle påvirkning på dræn, inddrages i miljøvurderingen under miljøfaktoren for vand.
- Struer kommune mener, at det bør stilles krav til deltagelse i naturplejeprojekter (afgræsning mm.) på samme måde, som der stilles krav til deltagelse i vandplanprojekter. Kommunen bemærker, at man på den måde kan skabe naturplejeprojekter, der både indeholder lavbunds- og højbundsarealer, og at typen af plejeprojekter evt. kan specificeres i forhold til mulige krav mm.
- Håndtering: Bemærkningen knytter sig til selve udformningen af den nye ordning for permanent ekstensivering og håndteres derfor ikke i regi af miljøvurderingen.
- Yderligere har Regional kontrol i Landbrugsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen svaret, at de ikke har bemærkninger til afgræsningsrapporten.

4.2 Miljøfaktorer og vurderingskriterier

I afgræsningsrapporten er der redegjort for hvilke miljøfaktorer, der sandsynligvis vil blive påvirket af gennemførelsen af planernes tiltag. Miljøvurderingen afgrænses til at omhandle de i tabel 2 angivne miljøfaktorer med vurderingskriterier.

Tabel 2: Redegørelse for kriterier for vurdering af påvirkningen af hver af de afgrænsede miljøfaktorer.

Miljøfaktor	Vurderingskriterie
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Beskyttelse af fauna og flora
Vand	Udledning af stoffer til vandmiljøet
Jord	Ændring i kulstofslagrings, forandring i jordstruktur
Klimatiske faktorer	Udledning af drivhusgasser
Materielle goder	Ændring af arealanvendelse

Det er dermed vurderet, at ændringen ikke medfører væsentlige indvirkninger på følgende miljøfaktorer:

- Befolkningen og menneskers sundhed
- Luft
- Landskab
- Kulturarv samt arkitektonisk og arkæologisk arv
- Katastroferisici og ulykker
- Ressourceeffektivitet

4.3 Data, metode og detaljeringsgrad

For hver miljøfaktor beskrives der i kapitel 5 en overordnet national miljøstatus, der vil danne grundlag for vurderingen af programændringens miljøpåvirkning. Som et første skridt i selve vurderingsarbejdet fastlægges den miljømæssige status for de udvalgte miljøfaktorer. Dette gennemføres som en deskriptiv analyse med udgangspunkt i rapporter fra Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA) og beskrivelser fra Miljøstyrelsens hjemmeside miljøtilstand.dk. Herefter beskrives selve programændringen – den nye ordning for permanent ekstensivering – i kapitel 6. Dette gøres med henblik

på, at der i kapitel 7 foretages en vurdering af ændringens påvirkning på de relevante miljøfaktorer, jf. tabel 2.

Miljøvurderingen af programmer foretages på baggrund af den eksisterende viden og balanceres i overensstemmelse med det konkrete programs detaljeringsniveau. Detaljeringsgraden af miljøvurderinger følger som udgangspunkt de miljøvurderede beslutninger. Med ændringen fastlægges der ikke nogen nærmere geografi for gennemførelsen. Ligeledes er det i miljøvurderingen ikke muligt at vurdere det eksakte omfang af ændringen, da dette afhænger af omfanget af ansøgninger under den nye ordning.

Derfor foretages alle vurderinger som udgangspunkt som kvalitative vurderinger på baggrund af generel viden om den nye ordning. Det betyder også, at miljøvurderingen vil blive udført på en geografisk overordnet skala, hvor der vurderes på, hvordan ændringen påvirker den nationale miljøstatus for en given miljøfaktor generelt.

Miljørapportens konsekvensvurderinger vil omfatte både primære og sekundære miljøpåvirkninger. Primære påvirkninger betragtes i denne sammenhæng som de effekter, som den givne ordning er etableret for at opnå. Sekundære miljøpåvirkninger er effekter, som tilskudsordningerne ikke direkte er virkemiddel for at opnå. Vurderingerne foretages under antagelse af, at ordningen gennemføres fuldt ud som budgetteret i landdistriktsprogrammet 2014-22.

5. Miljøstatus

I dette kapitel redegøres for den eksisterende nationale miljøtilstand indenfor de fem udvalgte miljøfaktorer. Indholdet er hentet fra rapporter fra Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA) og beskrivelser fra miljøtilstand.dk.

5.1 Biologisk mangfoldighed

Biodiversitet er her defineret som mangfoldigheden af flora og fauna i det danske landbrugslandskab og de påvirkede nærtliggende naturarealer.

De hjemmehørende arter i Danmark er under pres på grund af bl.a. fragmentering af levestederne, klimaændringer, miljøforurening og spredning af invasive arter. Mange arter er i tilbagegang, og flere arter forsvinder eller bliver truede. Der findes 13.900 arter på Den Danske Rødliste, hvoraf 41,6 pct. er registreret som forsvundne, kritisk truede, truede, sårbare, næsten truede, eller at der ikke er tilstrækkelige data til en vurdering¹. Den Danske Rødliste opdateres over en 10-årig periode, og den seneste delopdatering blev publiceret i 2023 som en del af rødlisteperioden 2020-2030².

Mangel på plads og ødelæggelse af levesteder er den største årsag til tilbagegangen i biodiversiteten. Derudover spiller næringsstofbelastning og fysiske ændringer af vandmiljøet en stor rolle i tilbagegangen af biodiversiteten. Mange arters levesteder er forsvundet, bliver mindre eller forstyrres på grund af ændret arealanvendelse³.

Den nuværende status over beskyttelse af biodiversiteten omfatter bl.a. Natura 2000 arealer, som er EU bestemt, og §3 arealer, som er fastsat i Naturbeskyttelsesloven. Ifølge Naturbeskyttelsesloven⁴ må der ikke foretages ændringer i tilstanden af heder, moser, strandenge og overdrev. Arealet omfattet af disse

---

¹ Den Danske Rødliste. Miljøstyrelsen. ([Link](#))

² Miljøtilstand.dk- natur-og biodiversitet, truede arter-rødlisten. Miljøstyrelsen. ([link](#))

³ Miljøstyrelsens hjemmeside. ([Link](#))

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

beskyttelsesordninger er i fremgang, hvilket må anses som værende positivt for biodiversiteten. Dog viser den seneste rapportering fra 2019 over tilstanden i de danske habitatområder, at hovedparten af de udpegede strande og strandenge, klitter og klipper, enge og moser samt heder og overdrev var i ugunstig bevaringsstatus⁵. Udover Naturbeskyttelsesloven bidrager bl.a. EU's naturbeskyttelsesdirektiver (fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet) samt Vandrammedirektivet til beskyttelse af biodiversiteten.

5.2 Vand

Det danske vandmiljø omfatter kystvande, søer, vandløb og grundvand.

For de fleste kystvande og en betydelig andel af vandløb og søer er den generelle miljøtilstand ikke god. Der er sket væsentlige forbedringer af vandmiljøets overvågningsparametre fra 1990 og frem til starten af 2000'erne, mens udviklingen derefter har været stagnerende med mindre og usikre udviklingstendenser i både negativ og positiv retning⁶.

Landbrug står for 70 pct. af udledningen af kvælstof til havet. Rensningsanlæg og andre såkaldte punktkilders andel af den samlede kvælstofafstrømning til kystvandene udgør cirka 10 pct., mens den resterende del skyldes baggrundsudledning fra naturlige kilder⁷.

Der er siden 1990 generelt sket en markant reduktion i indhold af kvælstof i overfladevandsmiljøet. Dette hænger overordnet godt sammen med reduktion i kilderne, angivet som udviklingen i gødningsanvendelsen og i udledning fra rensningsanlæggene⁸. Den afstrømningsnormaliserede kvælstoftilførsel fra land til havet er reduceret siden 1990, men har overordnet set været på samme niveau de seneste ca. 10 år⁹. Der har siden 1989 været en markant reduktion i fosforindhold i fersk- og kystnært overfladevand, som hovedsageligt er båret af en forbedret spildevandsrensning frem til ca. år 2000. Der ses ikke nogen markant udvikling i tilførslen af fosfor de seneste ca. 20 år¹⁰.

Nitratindholdet i grundvandet har været stabilt faldende siden 1980. Dog ses der i det yngste grundvand en stigende tendens de seneste 7-10 år. Samtidig registreres flere miljøfremmede stoffer, i takt med at der måles for dem, herunder pesticidstoffer og PFAS, hvilket i stigende grad udfordrer drikkevandsforsyningerne¹¹.

I EU's vandrammedirektiv er målet fastsat til "god økologisk tilstand" for alle naturlige søer, vandløb, kystvande og grundvand. Det dækker over en svag afvigelse fra den naturlige tilstand uden kulturpåvirkning. Vandrammedirektivet er i Danmark udmøntet i vandområdeplanerne. Her er de danske områder og indsatser beskrevet – f.eks. at etablere nye vådområder, der fjerner kvælstof eller fosfor.

For kvælstof er målet desuden at reducere nedsivningen til grundvand/drikkevand jf. EU's nitratdirektiv¹².

---

⁵ Miljøtilstand.dk- Bevaringsstatus for heder, moser og andre lysåbne naturtyper. Miljøstyrelsen ([Link](#))

⁶ Miljøstyrelsen-Nye tal for naturens og miljøets tilstand i 2022. ([Link](#))

⁷ Miljøstyrelsen-Nye tal for naturens og miljøets tilstand i 2022. ([Link](#))

⁸ Anja Skjoldborg Hansen., et al. 2024. Aarhus Universitet, DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi. ([Link til rapport](#))

⁹ Anja Skjoldborg Hansen., et al. 2024. Aarhus Universitet, DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi. ([Link til rapport](#))

¹⁰ Anja Skjoldborg Hansen., et al. 2024. Aarhus Universitet, DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi. ([Link til rapport](#))

¹¹ Miljøstyrelsen-Nye tal for naturens og miljøets tilstand i 2022. ([Link](#))

¹² Miljøtilstand.dk- Vandmiljø- Transport af kvælstof og fosfor i vandløb. Miljøstyrelsen. ([Link](#))

5.3 Jord

Miljøstatus for jord indeholder en række elementer, der har indflydelse på landbrugsjorden. Miljøstatus fokuseres på emnerne "kulstof i jord", "jordpakning" og "erosion", som antages at være de væsentligste udfordringer i forhold til jordkvalitet i Danmark¹³.

Jordpakning

Jordpakning – primært forårsaget af kørsel med tunge maskiner - er et betydeligt problem under danske forhold på grund af pakkingsfølsomme jorde, vådt klima og brug af tunge maskiner¹⁴. En analyse fra AU AGRO viser at mindst 39 pct. af den danske landbrugsjord udviser tegn på jordpakning¹⁵.

Kulstof i jorden

Landbrugsjorden taber kulstof gennem dræning og fjernelse af biomasse ved høst, mens kulstof kan opbygges gennem tilførsel af organisk gødning samt overjordiske planterester og rødder. Et højt indhold af organisk stof øger jordens frugtbarhed, og tabet af kulstof bliver set som en udfordring for tilpasning til klimaændringer og begrænsning af drivhusgasudledning, dette gælder særligt for lavbundsarealer¹⁶. I Danmark dækker lavbundsjord med mere en 6 pct. organisk kulstof ca. 218.000 hektar, og over halvdelen anvendes i dag til landbrug¹⁷.

Jorderosion.

Jorderosion betegner vand-, vind og jordbearbejdningserosion. Vinderosion har historisk været af stor betydning i Danmark, men problemet er nu stort set løst via læplantning og en stor forekomst af vinterafgrøder¹⁸. Vanderosion kan have betydelige miljømæssige konsekvenser som følge af tab af fosfor¹⁹. Jorderosion forårsaget af vandafstrømning på marker varierer, afhængig af et samspil mellem topografiske, klimatiske, jordfysiske/jordtypebestemte og dyrkningsrelaterede faktorer. Jordbearbejdningserosion forekommer overalt på kuperet terræn og medfører derfor en betydningsfuld jordforringelse for store områder i Danmark²⁰.

5.4 Klimatiske faktorer

2023 blev det varmeste år nogensinde målt med en global stigning i temperaturen over hele året på 1,48 grader sammenlignet med det førindustrielle niveau i perioden 1850-1900. I næsten halvdelen af årets dage overskred temperaturstigningen 1,5 grader. Samtidig satte de menneskeskabte udledninger endnu en gang rekord, og FN's klimapanel, IPCC, vurderer, at koncentrationen af CO₂ i atmosfæren er på det højeste niveau i over to millioner år²¹.

De samlede danske udledninger af drivhusgasser var omkring 46,2 mio. ton CO₂e i 2021. Dette er inkl. kulstofoptag og udledning fra jord og skov²². EU's klimapolitik er, præcis som den danske, funderet på reduktionsmål for udledningerne af drivhusgasser. EU skal samlet set være klimaneutral i 2050, mens

---

¹³ Schjønning et al., 2009. Aarhus Universitet, DCA. ([Link til rapport](#))

¹⁴ Schjønning et al., 2019. Aarhus Universitet, DCA. ([Link til rapport](#))

¹⁵ Schjønning et al., 2019. Aarhus Universitet, DCA. ([Link til rapport](#))

¹⁶ Greve et al., 2021. Aalborg Universitet. ([Link til rapport](#))

¹⁷ Beucher et al. 2023. Aarhus Universitet, DCA. ([Link til rapport](#))

¹⁸ Schjønning et al., 2009. Aarhus Universitet, DCA. ([Link til rapport](#))

¹⁹ Olesen et al. 2023. Aarhus Universitet, DCA. ([Link til rapport](#))

²⁰ Schjønning et al., 2009. Aarhus Universitet, DCA. ([Link til rapport](#))

²¹ Klimarådets statusrapport 2024- Danmarks nationale klimamål og internationale forpligtelser. ([Link](#))

²² Klimafremskrivningen 2023. ([Link](#))

udledningerne i 2030 skal være reduceret med 55 pct. i forhold til 1990²³. For at bidrage til opnåelse af disse mål er udviklingen i landbrugets emissioner relevante.

5.5 Materielle goder

Betegnelsen "materielle goder" handler om tilgængelighed til og muligheden for at udnytte natur- og menneskeskabte goder og ressourcer. I nærværende miljørapport knytter materielle goder sig således i høj grad til arealanvendelsen i det danske landdistrikt.

Det danske landbrugsareal udgør 61 pct. af hele Danmarks areal²⁴. Udnyttelsen af jorden til landbrugsformål skaber økonomisk indtjening, fødevarer, energiforbruger mv.

Byformål og trafikinfrastruktur udgør ca. 13 pct. af det danske landareal²⁵, og er hvor størstedelen af danskerne lever deres liv med materielle goder i form af beskæftigelse, bosætning, børnepasning mv.

Cirka 25 pct. af det danske areal er dækket af skove, heder, enge og anden natur, samt søer og vandløb²⁶. Foruden at huse biodiversitet bidrager arealerne med materielle goder såsom tømmer, herlighedsværdi, grundvandsbeskyttelse, vandkredsløb og tilbageholdelse af regnvand under regnhændelser.

Andre materielle goder i landdistriktet omfatter råstofområder med ressourcer såsom sand, grus, kalk og ler samt energiområder til vind- og solenergi.

6. Gennemgang af ændringen permanent ekstensivering

Nedenfor gennemgås den nye tilskudsordning, *permanent ekstensivering*, som vurderes at udgøre en ændring med væsentlig påvirkning i form af en ændret økonomisk ramme og ændret regulering.

6.1 Permanent ekstensivering

Med programændringen introduceres en ny ordning for permanent ekstensivering, der vil sikre en varig udtagning af landbrugsarealer, hvor der på arealer på samme måde som ved lavbunds- og vådområdeprojekter pålægges en tinglyst deklaration om:

- at arealer ikke omlægges til landbrugsdrift, herunder at arealet ikke må jordbehandles (pløjes, harves mv.), tilsås eller tilplantes
- at der ikke anvendes pesticider og
- at der ikke gødskes

Der kræves dog ikke et samlet udtagningsprojekt med flere lodsejere, og arealet vil ikke nødvendigvis blive vådgjort under ordningen. Det er desuden ikke en forudsætning, at der er tale om et kulstofrigt areal, hvorved flere arealer har mulighed for at indgå i ordningen. I tinglysningen af arealet vil der blive sikret en pligt til at deltage i f.eks. et lavbunds-, vådområde- eller randzoneprojekt, hvis det bliver relevant at inddrage arealet i et sådant projekt på et senere tidspunkt.

Dermed vil ordningen kunne sikre en permanent udtagning af landbrugsarealer i områder, hvor der for nuværende ikke er potentiale for et vådområde-, lavbunds, eller randzoneprojekt, eller hvor et vådområde, lavbunds- eller randzoneprojekt endnu ikke har været muligt at gennemføre uden at være til hinder for en

---

²³ Klimarådets statusrapport 2024- Danmarks nationale klimamål og internationale forpligtelser. ([Link](#))

²⁴ Danmarks statistik- det dyrkede areal. ([Link](#))

²⁵ Danmarks statistik- arealopgørelser. ([Link](#))

²⁶ Danmarks statistik- arealopgørelser. ([Link](#))

gennemførelse af senere projekter, hvis det skulle blive relevant. Ordningen vil derved kunne bidrage til bl.a. lavbundsindsatsens mål om at udtage 100.000 ha i 2030.

Ordningen skal finansieres i 2025 af overskydende midler i Landdistriktsprogrammet 2014-2022. Der foretages en ændring af finansieringsplanen med henblik på at allokere midler til ordningen – forventeligt 295 mio. kr. i 2025. Etableringen af ordningen bidrager derfor til øget hjemtagning af landdistriktsprogrammet. Derved ændres der ikke i tilsagnsrammerne for øvrige ordninger i Landdistriktsprogrammet, som blev miljøvurderet i 2021.

7. Miljøvurdering

I dette kapitel konkluderes der på den ændrede tilskudsordning i en vurdering af, hvordan ændringen samlet set må forventes at påvirke de fem udvalgte miljøfaktorer. Ved vurderingen forudsættes, at ordningen gennemføres som budgetteret.

7.1 Biologisk mangfoldighed

Ordningen understøtter, at landbrugsområder udtages permanent af drift. Dette vil have en påvirkning på den biologiske mangfoldighed i de berørte områder, idet der derved skabes rammer for, at fauna og flora kan både etablere og brede sig. Dette sker dels ved, at arealerne ekstensiveres, dels ved at der ikke gødskes eller sprøjtes med pesticider. Denne effekt kan dog ikke for nuværende kvantificeres. Ændringen vil bidrage til etablering af ny natur, som vil være sikret mod fremtidig opdyrkning. Ændringen kan dermed på sigt komme til at understøtte Danmarks bidrag til EU's biodiversitetsstrategi om, at mindst 30 pct. af det samlede landareal skal være udlagt som retligt beskyttede områder.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til skabelse af bedre betingelser for biologisk mangfoldighed.

7.2 Vand

Udtagning og ekstensivering af jorder med tilhørende forbud mod gødsning og sprøjtning vil reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet. Dette gælder, uanset om udtagningen sker på kulstofrige jorder indenfor områder med et indsatsbehov for reduktion af kvælstof. Herudover kan ekstensivering af lokaliteten tillige bevirke, at der tilføres og udvaskes mindre fosfor og pesticid til de indre farvande.

Med programændringen øges midler til ekstensiverende aktiviteter gennem en varig udtagning af landbrugsarealer. Sådanne aktiviteter vurderes at medføre en reduceret udvaskning af næringsstoffer og pesticider til grundvandet/drikkevand, i det omfang de erstatter almindelig landbrugsdrift. Effekten kan henføres til reduceret gødsning og sprøjtning af jorden.

Når arealer udtages permanent kan det medføre, at incitamentet til at vedligeholde dræn mindskes. Som udgangspunkt forventes dette forhold at medføre en positiv miljøeffekt, men det kan på sigt føre til afvandingsproblemer (afledning af vand fra dræn og overfladevand samt overløb fra regnvandsbassiner mv.). Landbrugere er dog forpligtet til at vedligeholde dræn. Det er kun, hvis ingen andre drager nytte af drænet, at ændring eller manglende vedligeholdelse kan ske uden tilladelse, jf. vandløbslovens §2. På den baggrund vurderes dette forhold ikke at have væsentlig negativ påvirkning.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til forbedring af vandkvaliteten.

7.3 Jord

Ændringen til landdistriktsprogrammet vurderes at kunne påvirke miljøfaktoren jordbund og jordarealer positivt gennem forbedret jordstruktur og øget kulstoflagring samt lavere indhold af næringsstoffer.

Gennem øget ekstensivering vil et ophør af jordbearbejdning, høst og omlægning påvirke jordbunden positivt, set i forhold til normal omdrift. Et ophør af jordbearbejdning vil på sigt føre til sundere jordstruktur og ved ophør med gødsning og i nogle tilfælde mindre fjernelse af biomasse eller helt ophør af høst, vil der gradvist ophobes dødt organisk materiale i jorden, og derved øge kulstoflagringen i jorden. Dette vil også forbedre jordens vandholdningsevne, så jorden kan fungere som en buffer for vand, hvilket kan hjælpe til at afbøde konsekvenserne ved oversvømmelser.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til forbedring af jordbund og jordarealer.

7.4 Klimatiske faktorer

Permanent ekstensivering vil have en effekt i form af reduceret lattergas- og CO₂-emission. Det bemærkes, at det, som arealerne udvikler sig til, kan have en stor indflydelse på de potentielle klimaeffekter af tiltaget på længere sigt. Med tiltaget lægges der op til, at arealer, der udtages, pålægges senere at skulle indgå i vådområdeprojekter. I tilfælde hvor tiltaget gennemføres på kulstofrig lavbundsjord, vil der således være mulighed for væsentlig højere effekt, hvis arealet vådgøres senere. Der må også forventes en større varig kvælstofeffekt, hvis arealerne bliver en del af et vådområde eller en mættet randzone. Hvis arealer udlægges til naturlig succession, vil der over tid udvikles skov, hvor kulstofopbygning i biomasse vil øge klimaeffekten af tiltaget. Generelt vil det øge kulstoflagringen i jorden, at al gødsning og sprøjtning ophører (ligesom jordbearbejdning ophører).

Såfremt projekterne etableres på et areal, der i dag anvendes til konventionelt landbrug, kan ekstensiveringen endvidere bevirke, at der anvendes mindre kunstgødning, hvilket har et højt klimaaftryk, hvis man medregner produktionen af gødningen.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til mindsket klimaaftryk i form af øget kulstoflagring og mindsket drivhusgasudslip.

7.5 Materielle goder

Overordnet set vil etablering af en ny permanent anvendelse i det åbne land påvirke de materielle goder på den givne lokalitet, idet jorden her fremadrettet ikke kan benyttes til andre formål. Permanent ekstensivering af landbrugsområder vil påvirke de materielle goder i form af en indskrænket mulighed for at anvende lokaliteten til landbrugsdrift og landbrugsproduktion. Ligeledes kan det også påvirke muligheden for at anvende arealet til anden råstofindvinding. Omvendt bidrager ekstensivering af landbrugsarealer til skabelse af andre materielle goder såsom herlighedsværdi, mulighed for rekreativ udfoldelse og grundvandsbeskyttelse.

Samlet set vurderes programændringen at bidrage til en øget skabelse af materielle goder såsom herlighedsværdi, mulighed for rekreativ udfoldelse og grundvandsbeskyttelse, dog vil muligheden for materiale goder i form af landbrugsproduktion blive indskrænket.

7.6 Kumulative påvirkninger

Landdistriktsprogrammet kan ikke ses som en enkeltstående støttemulighed i 2025, idet det bygger videre på tilskudsordninger fra tidligere. Det understreges samtidig, at landdistriktsprogrammet fra 2023 er blevet erstattet af/suppleret af CAP-planen 2023-2027 forstået på den måde, at 2023-2025 fungerer som en overgangsperiode, hvor der er mulighed for tilskud både under landdistriktsprogrammet og CAP-planen. Det bemærkes, at selvom ordningen er planlagt til kun at køre et år, vil ordningen have en varig klima- og miljøeffekt i og med at forbud mod pesticider, gødsning og omlægning er permanente, da forbuddene er tinglyste.

En række ordninger under landdistriktsprogrammet og CAP-planen har en positiv effekt på flere forskellige miljøfaktorer samtidig. Det betyder, at der for disse ordninger er en god synergi og/eller en yderligere effekt i den planlagte ændring. Dette gør sig blandt andet gældende i forhold til ordningerne for udtagning af lavbundsjord samt etablering af vådområder, der også leverer en effekt i forhold til at mindske tabet af næringsstoffer, klimasikring og begrænsning af udledningen af drivhusgasser.

Programændringen vil således agere sammen med både tidligere og eksisterende programmer og planer som en samlet prioritering af produktion og miljøbeskyttelse. Herudover er det muligt, at den nye ordning kan agere kumulativt sammen med andre projekter på lokalt plan. De kumulative påvirkninger vil dog afhænge af den geografiske udmøntning af ændringen, hvilket vanskeliggør en mere konkret vurdering af den kumulative påvirkning.

7.7 Afbødende foranstaltninger

I henhold til miljøvurderingsloven bilag 4 pkt. g, skal miljørapporten indeholde oplysninger om planlagte foranstaltninger for at undgå, begrænse eller opveje væsentlig negativ indvirkning på miljøet ved programændringens gennemførelse.

Programændringen vurderes dog ikke at lede til en væsentlig negativ indvirkning på miljøet. Det vurderes derfor, at vedtagelse af ændringen ikke nødvendiggøre særskilte afværgende foranstaltninger.

7.8 Overvågning

Effekterne af landdistriktsprogrammet inklusive ændringen vil i betydeligt omfang blive dokumenteret igennem eksisterende miljøovervågningsprogrammer, eksempelvis NOVANA. Yderligere er der EU-monitorering af, om landdistriktsmidlerne med programændringen udmøntes efter hensigten. Der indsamles løbende overvågningsdata i regi af indsatsen under den nationale implementering af nationale vandområde planer og naturplaner. Det vurderes, at denne overvågning vil være tilstrækkelig til at belyse effekterne af ændringen til Landdistriktsprogrammet

Det vurderes derfor, at vedtagelse af programændringen ikke nødvendiggør særskilt overvågning.

8 Miljømålsætninger

I dette kapitel vurderes det på, om programændringen understøtter strategier og handleplaner, hvis målopfyldelse skønnes at kunne blive påvirket, se afsnit 3.4.

8.1 Biologisk mangfoldighed

Habitatdirektivet

Habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer) forpligter EU's medlemslande til at bevare udvalgte naturtyper og arter, der er karakteristiske, sjældne eller truede i EU²⁷.

EU's biodiversitetsstrategi

EU-Kommissionen offentliggjorde i foråret 2020 en biodiversitetsstrategi, der lægger op til en øget indsats frem mod 2030 for at beskytte naturen og standse tilbagegangen af arter. Strategien lægger blandt andet op til at tænke biodiversitet ind i forskellige sektorer, som for eksempel landbrug og skovbrug.

---

²⁷ EU's naturbeskyttelsesdirektiver. Miljøstyrelsen. ([Link](#))

Et af strategiens vigtigste mål er at beskytte 30 pct. af naturen i EU på land og i havet, hvoraf de 10 pct. skal være strengt beskyttet. Det skal ske senest i 2030²⁸.

Fuglebeskyttelsesdirektivet

Fuglebeskyttelsesdirektivet (Rådets direktiv nr. 79/409 af 2. april 1979, om beskyttelse af vilde fugle med senere ændringer) forpligter EU's medlemslande til at bevare udvalgte fuglearter, der er karakteristiske, sjældne eller truede i EU²⁹.

Programændringens påvirkning

Programændringen **understøtter** arbejdet med at efterleve habitatdirektivet, EU's biodiversitetsstrategi og fuglebeskyttelsesdirektivet ved at øge tilskud til etablering af ny natur gennem øget ekstensivering. Ændringen vil bidrage til etablering af ny natur, som vil være sikret mod fremtidig opdyrkning. Ændringen kan dermed på sigt komme til at understøtte Danmarks bidrag til EU's biodiversitetsstrategi.

8.2 Vand

Vandrammedirektivet

EU's vandrammedirektiv fastlægger rammer for beskyttelsen af vandløb og søer, overgangsvande (flodmundinger, laguner o.l.), kystvande og grundvand i alle EU-lande.

Direktivet fastsætter en række miljømål og opstiller overordnede rammer for den administrative struktur for planlægning og gennemførelse af tiltag og for overvågning af vandmiljøet³⁰.

Miljømålsloven

Vandrammedirektivet og dele af habitatdirektivet bliver iværksat gennem miljømålsloven i Danmark. Formålet med loven er at gennemføre en fælles vand- og naturplanlægning, der skal sikre vand- og naturkvaliteten i Danmark.

Vandområdeplaner

Vandområdeplanerne er en samlet plan for at forbedre det danske vandmiljø, og de bygger på mere end 30 års arbejde med at forbedre vandmiljøet. Planerne skal sikre renere vand i Danmarks kystvande, søer, vandløb og grundvand i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Indsætterne gælder fra 2021-2027³¹.

Nitratdirektivet

EU's Nitratdirektiv fra 1991 sigter mod at beskytte vandkvaliteten i hele Europa ved at fremme godt landmandskab, der forebygger og nedbringer den forurening af grundvand og overfladevand, som forårsages af nitrater fra landbruget³².

Programændringens påvirkning

---

²⁸ EU's Biodiversitetsstrategi. Miljøstyrelsen. ([Link](#))

²⁹ EU's naturbeskyttelsesdirektiver. Miljøstyrelsen. ([Link](#))

³⁰ EU's vandrammedirektiv. Miljøstyrelsen. ([Link](#))

³¹ Vandområdeplaner for et bedre vandmiljø. Miljøministeriet. ([Link](#))

³² Nitratdirektivet. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. ([Link](#))

Programændringen **understøtter** miljømålsloven vandrammedirektivet, vandområdeplanerne og nitratdirektivet gennem øget tilskud til ekstensiverede aktiviteter, som skønnes at have en positiv effekt for vandmiljøet gennem reduceret udvaskning af næringsstoffer og pesticider.

8.3 Klimatologiske faktorer

Den europæiske grønne pagt

Den europæiske grønne pagt er en pakke med politiske initiativer, der skal bane vejen for EU's grønne omstilling, og det endelige mål er klimaneutralitet senest i 2050³³.

Klimaloven

Klimaloven sætter bindende nationale mål om 70 pct. reduktion af vores drivhusgasudledning i Danmark i 2030 i forhold til 1990 og klimaneutralitet senest i 2050.

Byrdefordelingsaftalen

Reduktionen i drivhusgasudledninger i ikke-kvoteomfattede sektorer (også kaldet non-ETS) er i EU's klima- og energipakke fra 2008 et nationalt anliggende for de enkelte medlemsstater i EU. Aftalen om, hvordan reduktionerne er fordelt mellem medlemsstaterne (byrdefordelingsaftalen), opstiller rammerne for den nationale indsats og ikke mindst et specifikt reduktionsmål for det enkelte land. Men aftalen overlader det i øvrigt til nationalstaterne, hvordan målet skal nås³⁴.

Reduktionsmålene for de ikke kvoteomfattede sektorer fastsættes om en procentuel reduktion i forhold til niveauet i 2005. Danmark har i den forbindelse påtaget sig et reduktionsmål på 50 pct. i 2030 i forhold til 2005-niveauet³⁵. Målet for 2030 varierer altså fra medlemsstat til medlemsstat og er baseret på et fordelingsprincip, der blandt andet bygger på landenes BNP.

LULUCF-forordningen

LULUCF-forordningen, fastsætter regler for emissionsreduktioner og kulstofoptag i sektoren for arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug³⁶.

Programændringens påvirkning

Permanent ekstensivering vil have en positiv effekt for klimaet gennem reduceret lattergas, CO₂-emission og øget kulstoflagring i jord og ændringen **understøtter** derved Landbrugsaftalens klimamål, Klimaloven, Byrdefordelingsaftalen og LULUCF-forordningen.

---

³³ Den europæiske grønne pagt. Rådet for Den Europæiske grønne pagt. ([Link](#))

³⁴ Reduktion af drivhusgasser fra de ikke-kvoteomfattede sektorer. Energistyrelsen. ([Link](#))

³⁵ Klimastatus og –fremskrivning. 2023. Energistyrelsen. ([Link](#))

³⁶ Infografik – Fit for 55: opfyldelse af klimamål inden for sektorerne for arealanvendelse og skovbrug. Rådet for Den Europæiske Union. ([Link](#))